

Självständigt arbete i krigsvetenskap (15hp)
Krigsvetenskap; metod och självständigt arbete OP 10-13, 18
högskolepoäng

Författare: Kd Filip Backman	SA VT 2013
	Program: OP 10-13
Handledare: Övlt Anders Palmgren	
	Antal ord: 11898

Irakkriget 2003
En studie om tillämpningen av Rapid Dominance

Sammanfattning:

Uppsatsen avhandlar *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe*. En teori utvecklad av författarna Ullman och Wade som publicerades i ett paper 1996. Papret vid namn *Shock and Awe, Achieving Rapid Dominance* var ämnat att utveckla ett nytt sätt för den amerikanska militären att planera och genomföra operationer på. Efter det kalla krigets slut skulle oundvikliga förändringar av den amerikanska militärens resurser ske. För att hantera denna förändring ville författarna utveckla ett koncept som skulle kunna fungera som en doktrin i framtiden. Konceptet skulle kräva färre resurser men ge samma eller till och med högre effekt än vad de tidigare koncepten medgav.

Teorin åskådliggörs genom en undersökning om hur teorin tillämpades i planeringen av Irakkriget 2003. Irakkriget som skulle präglas av en plan med syfte att nyttja modern teknik för verkan mot utvalda irakiska militära mål i militärledningen och informationsspridning för att skapa förvirring inom de irakiska förbanden i syfte att viljan att strida skulle upphöra genom den chock och fruktan de upplevde.

Studien avslutas med en diskussion om planering av operationer och generaliserbarheten i Ullman och Wades teori. Författaren kommer fram till att tankar om teorin går att finna i återgivning av planeringen av operationen. Dock är det svårt att även under planeringsskedet svårt att planera för att uppnå *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* även om det finns tillgång till modern krigsmateriel och metoder.

Nyckelord: Rapid Dominance, Shock and Awe, Irakkriget 2003, Ullman, Wade

Abstract: The thesis discusses Rapid Dominance and Shock and Awe. A theory developed by the authors Ullman and Wade, published in a paper 1996. The paper called Shock and Awe Achieving Rapid Dominance was intended to develop a new way for the U.S. military to plan and execute operations. After the Cold War were inevitable changes of the U.S. military's resources taking place. United States Armed Forces would be reduced. The authors of the theory wanted to develop a concept that made the Armed Forces able to manage this change. To manage this change, the authors wanted to develop a concept that could work as a doctrine in the future. The concept would require fewer resources but provide the same or even more power than they previously admitted concepts.

The theory is illustrated by a study on how the theory applied in the planning of the Iraq war in 2003. Iraq war which would be characterized by a plan intended to utilize modern technology for activity against selected Iraqi military targets in the military command and information dissemination to create confusion in the Iraqi troops to the will to fight would end by the shock and awe they experienced.

The study concludes with a discussion about the planning of operations and the generalization of Ullman and Wade's theory. The author concludes that the thoughts of the theory can be found in depictions of the planning of the operation. However, it is difficult even in the planning stages is difficult to plan to achieve Rapid Dominance by Shock and Awe although there is access to modern military equipment and methods.

Keywords: Rapid Dominance, Shock and Awe, War in Iraq 2003, Ullman, Wade

Innehåll

1. Inledning	- 3 -
1.1. Bakgrund problemformulering	- 3 -
1.2. Problemformulering.....	- 4 -
1.3. Syfte och frågeställning	- 4 -
1.4. Tidigare forskning	- 4 -
1.5. Metod.....	- 5 -
1.6. Disposition.....	- 7 -
1.7. Avgränsningar	- 8 -
1.8. Källkritik.....	- 8 -
2. Teori.....	- 10 -
2.1. Introduktion till Shock and Awe Achieving Rapid Dominance.....	- 10 -
2.2. Rapid dominance	- 11 -
2.3. Shock and Awe	- 12 -
2.4. Operationalisering	- 13 -
2.5. Sammanfattning.....	- 14 -
3. Undersökning och resultat	- 15 -
3.1. Snabbhet i tidrummet.....	- 15 -
3.2. Användande av modern teknik	- 16 -
3.3. Dominans i det fysiska planet.....	- 18 -
3.4. Dominans i det psykologiska planet.....	- 19 -
3.5. Chock och fruktan	- 20 -
3.6. Resultat och slutsatser	- 21 -
4. Analys, resultatdiskussion samt svar på frågeställningar.....	- 22 -
4.1. Analys.....	- 22 -
4.2. Resultatdiskussion	- 26 -
4.3. Svar på frågeställning	- 27 -
4.4. Förslag till fortsatt forskning	- 28 -
Källförteckning.....	- 29 -

1. Inledning

1.1. Bakgrund problemformulering

Efter kalla krigets slut uppfattade författarna Harlan K. Ullman och James P. Wade Jr. att det fanns ett behov av ett nytt tankesätt om hur de amerikanska militära styrkorna skulle nyttjas i konflikter efter det kalla krigets slut. I december 1996 publicerades papret *Shock & Awe: Achieving Rapid Dominance* av National Defense University, USA av författarna nämnda ovan. Under framtagandet av den nya doktrinen deltog fyra pensionerade högre militärer i studien. Amiral Leon A. Edney, armégeneral Fred M. Franks, flygvapengeneral Charles A. Horner och amiral Jonathan T. Howe.

Ullman och Wade väntade sig att de amerikanska militära styrkorna skulle förbli världens mest kapabla styrkor troligtvis för en längre tid framöver. Men då ingen kunde förutse konflikternas karaktär efter det kalla krigets slut, fann de ett behov av att definiera framtidens konflikter och anpassa landets säkerhetsbehov. Författarna bedömde också att den amerikanska militärens kapacitet skulle sjunka efter det kalla kriget. Oavsett politisk vilja i USA, skulle det bli för dyrt att vidmakthålla den kapacitet som tidigare funnits. Även utvecklingen av krigsmateriel som gått framåt sedan det kalla krigets slut, var det tvunget att ta hänsyn till när militära operationer planerades och genomfördes.

Författarnas studie skulle presentera en lösning för dessa problemområden. I papret presenterade författarna hur *Rapid Dominance* skulle uppnås genom *Shock and Awe*. Genom nyttjande av *Shock and Awe* och att uppnå *Rapid Dominance* skulle motståndaren lamslås och väpnade konflikter skulle snabbare nå sitt slut än vad som tidigare varit möjligt.¹

År 2003 uppstod en av de moderna konflikterna författarna väntat sig. USA ansåg att Irak var ett säkerhetshot då man bedömde att massförstörelsevapen fanns i landet. Förenta Nationerna (FN) gjorde undersökningar efter massförstörelsevapen i Irak, men kunde inga finna. Trots att FN inte fann de massförstörelsevapen USA hävdade fanns blev USAs bedömning att någon form av intervention behövdes. USA upprättade då en koalition med andra länders stridskrafter och beslöt att en invasion av Irak behövdes för att störta den Saddam Hussein ledda irakiska regimen. Den militära operationen fick namnet *Operation Iraqi Freedom* och denne kom att inledas den 20 mars 2003.

Irakkriget 2003 var inte första gången USAs trupper stod mot irakiska trupper ledda av Saddam Hussein. År 1991 hade Irak invaderat Kuwait och USA med koalition skulle då tvinga de irakiska trupperna att lämna Kuwait. Operationen i Kuwait med namn *Operation Desert Storm* inleddes med en stor luftkampanj i syfte att möjliggöra ett säkert insättande av marktrupp. Till skillnad från *Operation Desert Storm* skulle *Operation Iraqi Freedom* vid genomförandet präglas av en kortare luftkampanj och snabbare insättande av marktrupp än under operationen i Kuwait. Den militära kampanjen skulle genomföras genom att man skulle slå snabbt och hårt och USA med koalition skulle gå segrande ur konflikten tidigt.

---

¹ Ullman, Harlan K. och Wade, James P. *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*. Washington D.C.: National Defence University, 1996 s. vii-x

1.2. Problemformulering

Då *Shock and Awe: Achieving Rapid Dominance* publicerades 1996 och var tänkt att förändra hur USA skulle använda sina stridskrafter i de framtida konflikterna är det intressant att göra en jämförelse mellan papret och hur *Operation Iraqi Freedom* planerades. Dels då operationen planerades efter att papret publicerats och dels då operationen präglades av att den gick snabbt och inleddes med ett relativt simultant anfall av koalitionen flygstridskrafter och markstridskrafter. Detta liknar det koncept författarna av papret presenterade 1996.

Då långa militära insatser kostar mycket pengar och många liv utsätts för fara är det intressant för de krigförande att nå ett snabbt slut på konflikter. Enligt Ullman och Wade skall man kunna vinna konflikten snabbt genom att uppnå *Rapid Dominance*. Detta var önskvärt för USA då man endast 2 år tidigare hade invaderat Afghanistan i jakten på al-Qaida och fortfarande hade styrkor kvar i Afghanistan.

Operationen fick dock inte det snabba slut som var USAs målsättning. USAs plan var att den irakiska regimen skulle vara avsatt tidigt och koalitionen trupper och humanitära hjälp skulle lämna Irak i juni 2003. Då skulle Irak ha ny regim och landet skulle vara på fötterna igen. Dock kunde inte koalitionen styrkor lämna Irak förrän mitten av år 2010. Planen var alltså inte fullt realistisk vilket påvisar att det finns en skillnad mellan planen och utfallet av den, vilket ramar in teorins generaliserbarhet.

1.3. Syfte och frågeställning

Då det pågår forskning som behandlar Irakkriget 2003 och den strategi som användes för invasionen är författarens syfte med arbetet är att undersöka om Ullman och Wades tankar om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* användes för planeringen av operationen. Detta genom att studera återgivningar av planeringen av operationen.

Frågeställningen för arbetet blir därav:

- Kan tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* spåras i återgivningar av planeringen av *Operation Iraqi Freedom*.

1.4. Tidigare forskning

Det har skett en uppsjö av tidigare forskning om Irakkriget 2003. Diskussioner om huruvida det fanns ett syfte med att uppnå *Shock and Awe* i operationen sker i olika studier.

Exempel på litteratur som getts ut är *the Iraq War*² John Keegan har skrivit en bok som återger operationen. Keegan analyserar kriget framförallt ur de större stridande styrkornas (Irak, Storbritannien och USA) perspektiv. Keegans forskning bygger på att han följde kriget i

---

² Keegan, John. *The Iraq War*. London: Hutchinson, 2004

Irak och sedan gjorde intervjuer med två av USAs huvudpersoner för planeringen och genomförandet av *Operation Iraqi Freedom*, general Tommy Franks och Donald Rumsfeld. Till dessa ställer han frågor om valet av operationsplan och ställer även frågan om *Shock and Awe* var det man ville uppnå med operationen. Dock drar inte Keegan fler slutsatser om vilken teori som nyttjades för planeringen av operationen utan fokus i boken är att återge det som planerades.

Specialisten i internationell säkerhet Catherine Dale har gjort en studie om strategier, tillvägagångsätt, resultat och besvär för kongressen rörande operationen. I studien beskrivs inledningen av operationen som ett storskaligt *Shock and Awe*.³ Denna studie behandlar alltså till viss del huruvida om *Shock and Awe* var tänkt att uppnås eller ej.

Annan intressant forskning som gjorts inom området är Dr. Steven Metz undersökning om beslutsfattande under Irakkriget åt *Strategic Studies Institute* på *U.S. Army War College*. Dr. Metz studie påvisar vilka influenser från historien som kan ha påverkat de strategiska besluten USA gjorde. Dr. Metz hävdar att det inte var rätt att invadera Irak och att strategin inte var den rätta för operationen.⁴

Mycket forskning har gjorts kring valet av strategi för operationen och även mer forskning om målet verkligen var att uppnå *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* har gjorts. Denna studie bidrar till det aktuella forskningsläget då författaren undersöker om det går att finna fler spår av Ullman och Wades tankar i ett antal återgivningar av planeringen av operationen som undersöks i uppsatsen. Återgivningar som författaren inte har hittat någon tidigare forskning som berör.

1.5. Metod

Metod

I detta arbete kommer författaren göra en fallstudie⁵ av återgivningar av planeringen av *Operation Iraqi Freedom* för att besvara den ställda frågeställningen för uppsatsen. Teorin kommer att vara central i arbetet och utifrån den kommer en analys att göras om tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* går att finna i återgivningarna av planeringen. Fallstudien utgår främst från återgivningar skrivna av personer som var delaktiga i planeringen och genomförandet av operationen. Dessa texter är i fokus i analysen men kommer att kompletteras i vissa fall med annan litteratur.

Urval

---

³ <http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL34387.pdf> (Hämtad 2013-05-23)

⁴ <http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdf/files/pub970.pdf> (Hämtad 2013-05-23)

⁵ Denscombe, Martyn. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur Lund, 2009 s. 59ff

Författarna har gjort ett urval essäer som används i undersökningen. Författarna till dessa essäer är presenterade nedan.

Richard B. Andres är professor i politik- och säkerhetsstudier på *U.S. Air Force's School of Advanced Air and Space Studies*. Hans forskning riktar sig framförallt mot användningen av luftstridskrafter och ny cyberteknik från kriget i Serbien, Afghanistan och Irak.⁶

Norah Bensahel (Ph.D) är politisk forskare vid *RAND Corporation* och specialiserad inom militärstrategi och doktriner. Hon har arbetat med att undersöka operationer om stabiliserande operationer i Irak och Afghanistan, efter-konflikt rekonstruktioner, militära koalitioner och multilaterala interventioner.⁷

Major Isaiah (Ike) Wilson III (Ph.D) är från U.S. Army och är lärare på *Department of Social Sciences* vid *United States Military Academy, West Point, New York*. Han är arméflygförare, militärhistoriker och strateg. Willson är irakveteran då han var chief of war plans för 101st Airborne Division i norra Irak.⁸

Kritik mot metodval

Då författaren använder sig av fallstudie som metod för undersökningen kommer denne att inrikta sig på enbart ett fall för att kunna göra en mer djupgående redogörelse för det särskilda fallet. Detta då arbetet skall analysera de återgivningar av operationen som tagits upp tidigare samt för att kunna göra en komparation mellan hur tankarna av teorin som arbetet bygger på och dessa återgivningar skall kunna utföras. All litteratur för fallstudien kommer att analyseras genom kvalitativ textanalys för att göra en mer djupgående analys även av materialet för undersökningen.

Fördelen med att använda en fallstudie i den här undersökningen är att författaren enbart inriktar sig på ett smalt område jämfört med ett brett spektrum. Detta leder till att en djupare analys kan göras. Dock skall författaren vara försiktig med att dra generella slutsatser från resultatet av undersökningen.⁹ Denna undersökning gäller för de återgivningarna av planeringen av *Operation Enduring Freedom* som undersöks och resultatet går därav inte att applicera direkt på andra liknande fall utan då behövs en ny studie göras.

Även den kvalitativa textanalysen bör författare och läsare hålla ett kritiskt förhållningssätt till. Analysen görs enbart av författaren och kan därav inte bli helt objektiv. Författaren gör dock sitt yttersta för att ha ett så objektiva förhållningssätt i sin analys.

Författaren har för arbetet operationaliserat Ullman och Wades teori till fem parametrar. Dessa sammanfattar författarnas syn på hur *Rapid Dominance* uppnås genom *Shock and Awe* och kommer att användas som analysbegrepp för undersökningen.

---

⁶ Mahnken, Thomas G. (Red.) & Keaney, Thomas A. (Red.). *War in Iraq Planning and execution*. Oxon: Routledge, 2007, s. xii

⁷ Mahnken (red.) och Keaney (red.), *War in Iraq Planning and execution*, s. xii

⁸ Ibid, s. xvff

⁹ Denscombe, *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna* s. 71-72

- Snabbhet i tidrummet
- Användning av modern teknik
- Dominans i det fysiska planet
- Dominans i det psykologiska planet
- Chock och fruktan.
-

Dessa områden förklaras i teoridelen av uppsatsen. Dessa prövas sedan mot den litteratur som nyttjas för att undersökningen av planeringen. Detta för att kunna återknyta till syftet för uppsatsen, kan tankarna om hur *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* återfinnas i återgivningarna av *Operation Iraqi Freedom*.

1.6. Disposition

Uppsatsen består av 4 kapitel. Nedan presenteras kapitlens innehåll kortfattat.

Kapitel 1

Introducerar forskningsämnet samt problemställning, syfte och frågeställning för uppsatsen. Här tydliggörs varför författaren valt att avhandla ämnet i fråga. I kapitlet tydliggörs även vad som avses avhandlas i uppsatsen och medföljande avgränsningar som gjorts och det aktuella forskningsläget inom området.

Även i första kapitlet förklaras vilken metod som författaren har valt att nyttja för undersökningen. Här beskrivs i korta drag hur processen har gått till och en kortare metoddiskussion med för och nackdelar.

Slutligen diskuterar författaren de källor som har använts för undersökningen ur ett kritiskt perspektiv.

Kapitel 2

Förklaring av teorin som uppsatsen använder. Kapitlet tar upp Ullman och Wade's *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance* som teoretiskt ramverk och analyserar deras syn på hur de amerikanska militära styrkorna skall nyttjas ur ett strategiskt perspektiv.

Konceptet *Rapid dominance* genom *Shock and Awe* operationaliseras för att kunna jämföras med fallstudien.

Kapitel 3

Redovisar den undersökningen som görs och resultatet av den presenteras och slutsatser dras.

Kapitel 4

I kapitlet redovisas analys och resultatdiskussion om uppsatsämnet och undersökningens resultat utifrån dess metodval. Därefter besvaras frågeställningar och förslag på vidare forskning ges.

Källförteckning

1.7. Avgränsningar

Av utrymmesskäl och för att inte detta arbete skall bli för omfattande krävs ett antal avgränsningar för undersökningen. Därav kommer författaren inte att behandla allt rörande *Operation Iraqi Freedom* och dess likheter med *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe*.

Först och främst har författaren avgränsat sig till att enbart behandla återgivningar av planeringen av operationen, det vill säga, inga originaldokument av planeringen kommer att nyttjas i undersökningen. Lika så bör poängteras att inga delar av genomförandet av operationen kommer att behandlas i arbetet. Författaren kommer att återge en samlad bild av de återgivningar som undersökts utifrån de perspektiv författaren tar upp i sin operationalisering. Därefter behandlar även författaren enbart den amerikanska planeringen av operationen trots att operationen genomfördes av en koalition. Motivering att avgränsa undersökningen till att enbart behandla den amerikanska planeringen är att teorin som nyttjas i undersökningen skrevs av författarna riktat till det amerikanska försvarets nyttjande av stridskrafter.

Även teorin kommer att avgränsas. Teorin behandlar mer än de koncept författaren valt att nyttja i undersökningen och författaren har därav valt att avgränsa sig från resterande delar. Då teorin är framtagen för att användas på strategisk operativ nivå kommer inte några andra nivåer av operationen att undersökas.

1.8. Källkritik

När författaren skall nyttja källkritik utgår författaren från fyra principer. Utan inbördes ordning är dessa:

- Äkthet, är källan vad den utger sig för att vara?
- Beroende, vad bygger källan på?
- Tendens, finns det anledning att tro att källan är vinklad?
- Närhet, i tid och rum.

Utifrån dessa fyra principer kommer författaren att granska värdet i sina källor. Till detta bör tilläggas att författaren enbart använder öppna källor, dvs. ej sekretessbelagda källor som kan medföra begränsningar.

Litteratur för metod och teori

För metoddelen har författaren använt sig av Martyn Denscombe *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Denna bok är kurslitteratur för den kurs som denna uppsats skrivs för. Boken är skriven för de som skall liksom titeln säger göra mindre forskningsprojekt. Boken beskriver på ett tydligt sätt ramar för hur man skall tänka när man väljer metod för sitt arbete och lyfter fram både för och nackdelar med metoderna.

Som teori har författaren använt sig av Ullman och Wades *Shock and Awe: Achieving Rapid Dominance*. Det dokument som författaren nyttjar för att teori är författarnas ursprungliga paper som publicerades 2006. För undersökningen är därav dokumentet en primärkälla och utifrån de fyra principerna för källkritik som presenterades ovan råder det enligt författaren inga tvivel om att källans värde är gott.

Fallstudien

För fallstudien används i första hand redaktörerna Mahnken och Keaney's *War in Iraq Planning and execution*¹⁰. Boken är en samling essäer skrivna av personer som dels arbetar som forskare och dels de som är specialister inom området rörande planeringen och genomförandet av *Operation Iraqi Freedom*. Essäerna är primärkällor då frågeställningen för undersökningen är om tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* går att återfinna i dessa återgivningar av planeringen. Att källornas äkthet är god är enligt författaren inte tvivelaktig. Källan bygger på den planering som skedde inför *Operation Iraqi Freedom*. Givetvis finns det möjligheter till tendens, det vill säga att källorna skulle vara vinklade då det rör den amerikanska planeringen och essäerna är skrivna av amerikaner. Det närmsta man kommer tendens är delarna i boken som rör genomförandet av operationen då vissa författare framhäver att genomförandet var fel. Närheten i tid och rum är relativt god då samlingen av essäer publicerades 2007.

Keegan's *The Iraq War*¹¹ används som för att stötta med information om planeringen av operationen. Boken är en skildring av Irakkriget 2003 av författaren John Keegan som har skrivit mycket litteratur om krig. Att källans äkthet är god tvivlar inte författaren på då den är byggd på att Keegan följde operationen. Syftet är att den skall vara en återgivning av det som hände under Irakkriget 2003 ur olika perspektiv som författaren tar upp i boken. Givetvis finns det även risk för tendens i denna bok precis som i alla återgivningar. När man läser den märks ingen tendens och den information författaren har valt att använda i undersökningen är utan värderingar av Keegan. Enligt närhetsprincipen är den relativt nära händelserna, den publicerades 2004 det vill säga strax efter operationens början. Boken bygger en del på intervjuer med general Tommy Franks och Donald Rumsfeld som var två huvudpersoner för operationen.

Cordesman's *The Iraq War Strategy, Tactics and Military Lessons*¹² används likt Keegan's bok som litteratur för ge mer är baserad på information som samlades in under och efter operationen och därav anser författaren att källans äkthet god. Det finns även här risk för tendens i detta fall men boken publicerades i samarbete men *Center for strategic and international studies* i Washington D.C. Dock är detta en skola som publicerar boken med Cordesman för att det skall vara en publicerad studie. I tid och rum är den väldigt nära händelserna vilket är bra.

---

¹⁰ Mahnken, Thomas G. (Red.) & Keaney, Thomas A. (Red.). *War in Iraq Planning and execution*. Oxon: Routledge, 2007,

¹¹ Keegan, John. *The Iraq War*. London: Hutchinson, 2004

¹² Cordesman, Anthony H. *The Iraq War: strategy, tactics and military lessons*. Praeger Publishers: Westport, 2003.

2. Teori

2.1. Introduktion till Shock and Awe Achieving Rapid Dominance

För att förstå teorin som används i uppsatsen är det vara lämpligt med en introduktion av *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*. Första delen av kapitlet innehåller en kortare förklaring av författarnas koncept. Följande delar av kapitlet innehåller djupare förklaring av begreppen *rapid dominance* och *Shock and Awe*.

Ullman och Wades paper *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance* publicerades efter att de upplevt ett behov av ett nytt tankesätt om hur man skulle organisera och använda amerikanska militära styrkor i framtiden. Ullman och Wade menade att då det kalla kriget var över skulle en ny form av konflikter uppstå. Konflikter som krävde ett annat agerande än det som var väntat under det kalla kriget. Författarna väntade sig annat än mellanstatliga konflikter samt att de amerikanska militära styrkorna skulle minska. Dessutom skulle de amerikanska styrkorna vara tvungna att agera under mer tidspress än tidigare vilket skulle ställa andra krav på hur man hanterade konflikter.¹³

I papret hävdar författarna att USAs militära styrkor fortsatt skulle vara överlägsna deras eventuella motståndare numerärt och tekniskt även i framtiden, i alla fall många år framöver. Dock skall man se detta som ”lyx” och författarna betonar att tekniken går framåt vilket leder till att krig blir dyrare. Med dessa anledningar var det därav tvunget att finna det ”nya” sättet för nyttjande av de amerikanska militära styrkorna, eventuellt krävdes till och med ett ändrat försvarpolitiskt förhållningssätt. Det koncept som utvecklades var *rapid dominance* genom *Shock and Awe*.¹⁴ Författarna har en hög ambitionsnivå med konceptet vilket går att tyda ur citatet nedan som är taget från författarnas paper.

Rapid Dominance, if realized as defined in this paper, would advance the military revolution to new levels and possibly new dimensions. Rapid Dominance extends across the entire “threat, strategy, force structure, budget, infrastructure” formula with broad implications for how we provide for the common defense.¹⁵

Författarna hävdar att deras koncept skulle lyfta den militära prestationsförmågan till en ny nivå. När *Rapid dominance* som koncept sträcker sig över alla områden gällande militären nyttjar man den bättre. Deras tanke är att användningen av *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* skall leda till att stridskrafterna snabbare når sitt önskade slutläge i konflikter.¹⁶

---

¹³ Ullman och Wade, *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*, s. vii-x

¹⁴ Ibid, s. xviff

¹⁵ Ibid, s. xxiv

¹⁶ Ibid, s. x-xii

2.2. Rapid dominance

Begreppet *rapid dominance* direkt översatt till svenska lyder *snabb dominans*. Översatt skulle en möjlig tolkning vara att man skall uppnå en dominans över motståndaren på kort tid. Det skulle varken vara en ologisk eller helt felaktig tolkning i sammanhanget då konceptet är till för att man snabbare skall nå sitt önskade slutläge i den rådande konflikten.

För att förklara begreppet *rapid dominance* bör man dela upp det i två delar. Den första delen av begreppet är ”rapid” vilket på svenska betyder snabb. Innebörden av *rapid* i begreppet är att man skall agera med snabbhet när man genomför militära operationer. Viktigt är att denna snabbhet skall övergripa hela operationen. Från planering till genomförande av operationen. Syftet med att agera med snabbhet i alla stegen av en operation är att man ger motståndaren mindre spelrum för att reagera vilket kommer att göra motståndaren mer handlingsförlamad eller i alla fall begränsad i sina motdrag.¹⁷

Den andra delen av begreppet är ”dominance” vilket på svenska betyder dominans. Med dominans menar Ullman och Wade att man skall kunna påverka sin motståndare inom både ett fysiskt och ett psykologiskt plan. I det fysiska planet skulle detta innebära att man försätter motståndarens förband och/eller deras förmågor ur stridbart skick. Detta genom att de egna förbanden nedkämpar, avvärjar, stör eller neutraliserar motståndarens förband. Om de egna förbanden lyckas med detta har man uppnått en fysisk dominans. Detta är inget unikt för konceptet utan är egentligen någon form av grund när man nyttjar väpnat våld. En motståndare måste påverkas fysiskt för att begränsas möjligheten att påverka de egna krigförande förbanden. För att uppnå en psykologisk dominans skall man påverka motståndarens vilja att göra motstånd eller att övertyga motståndaren att acceptera den egna sidans mål och krav med konflikten. När man skall uppnå den psykiska dominansen över sin motståndare vill man påverka motståndarens vilja, uppfattning och förståelse för konflikten istället för att enbart nöta ner deras militära styrka som man skulle göra om man enbart slog mot det fysiska planet.¹⁸

För att uppnå *rapid dominance* har författarna presenterat fyra kategorier av vad som är viktigt rörande *rapid dominance*-operationer. De benämner de fyra kategorierna *knowledge*, *rapidity*, *control of the environment* och *brilliance*¹⁹. På svenska lyder de kunskap, snabbhet, kontroll av omgivningen och briljans. Den första av kategorierna innebär att med *rapid dominance* skall kunskapen om omgivningen, motståndaren och våra egna styrkors politiska, strategiska, ekonomiska och operationella nivåer maximeras. Skillnaden från tidigare tankesätt är att djupare förståelse av motståndaren krävs än vad som tidigare ansetts för planering och genomförande av operationer. Det krävs kulturell förståelse för motståndaren då motståndarens kulturella värderingar påverkar deras planering och utfallet av operationen. Därav påverkar den kulturella förståelsen av motståndaren även vår planering och vårt utfall av operationen i alla taktiska och strategiska nivåer.²⁰

Det andra är att *rapid dominance* kräver snabbhet kopplat till tid. Att agera snabbt och framförallt snabbare än vad motståndaren har förmåga till är av stor vikt, framförallt i

---

¹⁷ Ullman och Wade, *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*, s. 11

¹⁸ Ibid, s. 2

¹⁹ Ibid, s. xxiv

²⁰ Ibid, s. 67-73

planeringsskedet. Detta baserar författarna på tre saker. Var striden kommer att ske är troligtvis mycket ovisst och detta påverkar vetskapen om var motståndaren skall mötas. Troligtvis kommer de som planerar endast att få från ett fåtal veckor till endast ett fåtal dagar på sig att planera operationen innan den genomförs. Slutligen bedömer författarna att underrättelser kommer att vara vaga då det planeras under tidsbrist. Detta kräver bland annat en modelbaserad planering som är snabb att använda. Det krävs ständigt en god underrättelsetjänst som täcker av stora områden och det krävs en dynamisk planering baserad på feedback och ny information.²¹

Det tredje är att med *rapid dominance* försöker man uppnå en total kontroll av omgivningen. Man vill med detta skapa kontroll över och skapa sig en tydlig bild av den information som man själv och även motståndaren sänder ut. Med moderna vapensystem skall man kontrollera motståndarens rörelsefrihet. Slutligen skall man även sprida felaktig information för att skapa förvirring hos motståndaren.²²

Den fjärde och sista kategorin är att man med *rapid dominance* vill uppnå en högre nivå av operationell kompetens vilket författarna benämner som *briljans*. Författarna ser det som att *rapid dominance* på längre sikt kan förändra de nuvarande principerna för militär centralisering och tillåta att även enskilda soldater, sjömän och flygpersonal kan vara en ännu mer avgörande faktor när man skall uppnå någon form av verkan. Om man använder sig av modern materiel för krigföring menar att man skall uppnå en högre grad av *upptragstaktik* i konflikter.²³

2.3. Shock and Awe

Shock and Awe är det begrepp som beskriver hur man skall uppnå den psykologiska dominansen som *rapid dominance* bland annat innebär. Översätter man uttrycket ”shock and awe” till svenska lyder det chock och fruktan.

Målet med *rapid dominance* är att man skall uppnå en så pass överväldigande nivå av chock och fruktan under genomförandet att motståndaren inte längre vill uppnå sina egna strategiska målsättningar. Detta för att motståndaren skall övertygas eller tvingas att acceptera de strategiska och taktiska målsättningarna som den egna sidan satt upp. För att uppnå denna chock och fruktan krävs vilseledning, man måste skapa förvirring, sprida felaktig information och desinformation i stora mängder.²⁴

Författarnas målbild för *rapid dominance* är att denna *shock and awe* skall verka över tiden under genomförandet, alternativt om detta inte går att uppnå skall den verka i en så stor mån att motståndaren självmant ger upp. Genom *rapid dominance* kommer man då att ha skapat kontroll av omgivningen man strider i och man gör motståndaren paralyserad. Den paralyserade motståndaren saknar då förmåga att uppfatta och förstå händelserna i sin omgivning vilket leder till att motståndaren är oförmögen att göra motstånd dels på strategisk men även taktisk nivå. Då är motståndaren enligt författarna fullständigt handlingsförlamade

---

²¹ Ullman och Wade, *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*, s. 73-74

²² Ibid, s. 83-87

²³ Ibid, s. 74-83

²⁴ Ibid s. 11-12

och därav sårbara för den egna sidas agerande.²⁵ Författarna beskriver deras tanke om hur en *rapid dominance-konfigurerad* styrka skulle agera när de går in i ett operationsområde.

A Rapid Dominance-configured force would enter an AOI and immediately control the operational/environmental signatures both individually and in the aggregate. As needed, line and non-line-of-sight weapons of near pin-point accuracy would be delivered across the entire area of operation. Stealthy UAVs and mobile robotics systems, together with decoys, would be deployed in large numbers for surveillance, targeting, strike, and deception and would produce their own impact of electronic Shock and Awe on the enemy. This application of force can be done as rapidly as political and strategic conditions demand.²⁶

Deras tanke går att sammanfatta genom att styrkan snabbt skall ta kontroll över området. Användande av moderna vapensystem i stor omfattning möjliggör att man kan slå med hög precision mot valda mål över hela operationsområdet. Genom detta skapar man chock och fruktan hos fienden. Detta kommer ge en effekt som författaren beskriver som ”turning on and off” the ”lights” vilket hindrar motståndaren från att se och uppfatta de förhållanden och händelser som rör dennes militära styrkor och slutligen dennes samhälle. Det samtida skapande av förvirring gen spridningen av desinformation och helt felaktig information möjliggör att man uppnår ett grepp om motståndaren på det psykologiska planet.²⁷

2.4. Operationalisering

Utifrån teorin som används i arbetet kopplat mot syftet med uppsatsen har fem parametrar arbetats fram. Dessa kommer att fungera som analysbegrepp för att besvara om tankar om att uppnå *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* går att finna i återgivningarna av planering av *Operation Iraqi Freedom*. För att använda de fem parametrarna i analysen innehåller parametrarna ett antal frågor som besvarar innebörden av dessa.

Snabbhet i tidsrummet

Med snabbhet i tidsrummet menar författaren ett antal saker. Planeringen sker under kort tid, ett antal dagar upp till ett antal veckor. Planen för genomförandet skall vara ett snabbt simultant anfall och inte ett långsamt nedbrytande anfall. Planen skall vara att man skall nå ett snabbt slut på konflikten. Slutligen skall planeringen vara dynamisk, det vill säga man skall kunna ändra planen om man får information som är kritisk för operationens utfall.

Användande av modern teknik

Planen för operationen skall vara att nyttja den moderna tekniken för att uppnå ett övertag på sin motståndare. Den moderna tekniken kan vara av olika slag. Det kan vara stealth-teknik på vapenplattformar, smarta bomber eller cyberkrigföring.

---

²⁵ Ullman och Wade, *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*, s.12

²⁶ Ibid, s. 17

²⁷ Ibid. s. 17

Dominans i det fysiska planet

Grunden till att använda väpnat våld. Skillnader mot tidigare tankesätt där den numerärt överlägsna styrkan dominerar skall de egna militära styrkorna lyckas uppnå en dominans i det fysiska planet. De egna militära styrkorna skall nedkämpa, avvärja, störa eller neutraliserar motståndarens förband genom nyttjandet av väpnat våld och modern teknik.

Dominans i det psykiska planet

Syftet med att uppnå en dominans i det psykiska planet är att motståndarens vilja att strida skall minska, helst upphöra helt. Detta uppnås genom att exempelvis spridning av desinformation eller felaktig information.

Chock och fruktan

Chock och fruktan är att sträva efter att nå en dominans i det fysiska planet samt det psykiska planet samtidigt. Genom att planera stora anfall som sker när motståndaren inte är beredd skapar chock och fruktan. Att samtidigt skapa förvirring genom informationsspridning och simultant använda våld skapar också chock och fruktan. Det är av stor vikt att använda precisionsvapen för att kunna slå mot specifika mål som påverkar motståndarens möjlighet och vilja att fortsätta strida. Mål att slå mot kan exempelvis vara ledningscentraler eller trupper.

2.5. Sammanfattning

Shock and Awe Achieving Rapid Dominance skrevs av de amerikanska författarna Ullman och Wade. De ansåg att USA skulle behöva ändra sitt tankesätt rörande hur man skulle organisera och använda de amerikanska militära styrkorna. Tillsammans med tidigare pensionerade generaler och amiraler kom de fram till att man skulle använda sig av ett koncept som de valde att kalla *Rapid Dominance*.

Konceptet de tog fram bygger på att man skall slå motståndaren på två plan för att uppnå *rapid dominance*. Man skall agera med snabbhet i tidsrummet genom hela sin operation. Genom att agera med snabbhet och använda sig av väpnat våld för att exempelvis störa hindra eller slå sin motståndare uppnår man en verkan i det författarna kallar det fysiska planet. Det andra planet är det psykologiska planet. Där påverkar motståndarens vilja att strida genom att skapa förvirring och att skapa fruktan. För att påverka motståndaren i det psykiska planet skall man uppnå *Shock and Awe*, chock och fruktan. Detta uppnås dels genom att slå snabbt och simultant för att uppnå en chockeffekt hos motståndaren och sprida desinformation och helt felaktig information för att förvirra motståndaren. Chocken och fruktan som uppstår av dessa handlingar gör att motståndarens vilja att strida mer eller mindre upphör. Då ger motståndaren upp, alternativt accepterar motståndaren den egna sidans målsättningar och konflikten har fått ett tidigare slut än vad tidigare teorier om krigföring medgett.

3. Undersökning och resultat

3.1. Snabbhet i tidrummet

John Keegan beskriver hur planeringen för *Operation Iraqi Freedom* egentligen påbörjades långt innan operationens genomförande. Planeringen började egentligen så tidigt som 1995. Saddam Husseins kombination av skiftande karaktär och oförsonlighet i samband med att han eventuellt skulle utveckla och installera massförstörelsevapen gjorde USA mer eller mindre övertygade om att nyttjande av militära medel mot Irak inte var otänkbart.²⁸

Isaiah Wilson presenterar i sin essä hur framtagandet av den slutgiltiga planen påbörjades på allvar först senare delen av år 2001 av CENTCOM med vägledning från Joint Staff.²⁹ Fram till våren 2002 togs det fram tre varianter av planer. En första plan där alla militära styrkor skulle samlas och bygga upp en samlad styrka för ett simultant anfall. En med en mindre styrka för invasionen som skulle fyllas på under tiden konflikten pågick. Slutligen presenterades en hybrid av dessa två tidigare planer som innebar ett simultant anfall men inte med krav att hela styrkan var på plats. Detta var den plan som de flesta officerarna som deltog i planeringen föredrog.³⁰ De spelade på alla planerna under år 2002 och den senare hybriden av de två tidigare planerna blev den slutgiltiga planen, OPLAN Cobra II även kallad OPLAN 1003V.³¹ Det övergripande målet med planen var att störta Saddam Hussein regimen för att möjliggöra ett nytt styre av Irak. Detta skulle göras på kort tid med så små förluster som möjligt för nationen och USA ville undvika att hamna i ett långt krig.³²

Nora Bensahel beskriver att när OPLAN 1003V slogs fast var knappt planeringen av humanitär hjälp och återuppbyggnaden påbörjad. Först den 24 februari 2003 var planen för humanitär hjälp och rekonstruktion av Irak fastslagen. Planen var att den humanitära hjälpen av amerikaner inte skulle vara kvar längre i Irak än till juni 2003 och därefter skulle landet vara på fötterna igen med en ny regim. Planerna väntade sig alltså att återuppbyggandet av landet skulle vara en lätt uppgift. Vid planeringen var USA dessutom så säkra på att lyckas med sin plan att de aldrig gjorde en plan för om detta inte uppnåddes. Enligt Bensahel var det här ett fel av USA. De borde haft en plan för hur de skulle agera om den snabba operationen inte gick att genomföra enligt den ursprungliga planen.³³

Keegan beskriver hur US Air Force ville göra en kopia av luftkampanjen från *Operation Desert Storm* 1991 för att uppnå snabbhet av insättandet av marktrupp. Dock var de rädda för att ytan var stor och Saddam Hussein skulle få för mycket förvarning om en sådan kampanj genomfördes. De var också rädda att en sådan luftkampanj skulle ge Saddam Hussein möjlighet att använda massförstörelsevapen mot trupperna som var baserade i Kuwait under tiden. Slutligen blev strategin en kort luftkampanj innan insättandet av marktrupp. De skulle

---

²⁸ Keegan, *The Iraq War*, s. 135

²⁹ Mahnken (red.) och Keaney (red.), *War in Iraq Planning and execution*, s. 14

³⁰ Ibid, s. 17

³¹ Ibid, s. 15-16

³² Ibid, s. 12

³³ Ibid, s. 130-132

slå mot valda militära mål för att marktrupperna snabbt skulle kunna röra sig för att nå Bagdad och störta regimen.³⁴

Keegan återger även hur själva planen ändrades med kort varsel då invasionen började den 19 mars 2003. Pressen hade blivit informerad om att invasionen inte skulle börja natten den 19 mars. Ändå blev detta dagen då första attacken mot Irak skedde. USA hade fått indikationer från underrättelsetjänsten att Saddam Hussein och hans son fanns på en plats och USA såg chansen att slå mot Iraks högsta ledarskikt. Inom ett par timmar från att de fått informationen gjorde de en kombinerad attack med kryssningsrobotar och stealthflygplan. Detta var innan USA hade alla sina styrkor grupperade för invasionen och planen var tvungen att ändras. De ändrade från två-tre dagars precisionsbombning till att genast anfalla med marktrupp.³⁵

Analys

I konceptet *Rapid Dominance* är det väsentligt med snabbhet vid planering av operationer. Konflikten i Irak var egentligen planerad under lång tid vilket möjliggjorde informationshämtning under lång tid, från 1995. Den slutgiltiga planeringen tog cirka 1 år vilket är mycket längre än de dagar till veckor som teorin presenterar som ett krav vid moderna konflikter. Det var ingen snabb planering då diskussioner om huruvida det skulle göras anfall mot Saddam Hussein hade pågått sedan 1995. Även Saddam Hussein hade därav chansen att förbereda sig. Men detta gör inte att tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* inte går att återfinna.

Den slutgiltiga planen OPLAN 1003V inklusive planen för humanitär hjälp sträckte sig enbart till juni 2003. Det var enbart cirka 2 månader av så lång tid som operationen var tänkt att sträcka sig. USAs mål var att hålla ner längden på konflikten. OPLAN 1003V var som tidigare presenterat en plan för ett simultant anfall där snabbhet var en framgångsfaktor för att den irakiska militären skulle få så lite förvarning som möjligt för att hindras från att göra några motdrag. De gjorde också en snabb ändring av planen då de valde att anfalla Saddam Hussein och hans son tidigare än då operationen var tänkt att inledas. Detta går att spåra till den dynamiska planeringen som snabbhet i tidsrummet innebär. Detta tvingade beslutsfattarna att planera om resten av invasionen, framförallt hur lång tid luftkampanjen skulle pågå. Den nya planen som blev ett ännu snabbare och mer simultant anfall med amerikanska luftstridskrafter och amerikanska markstridsförband påvisar ännu mer att snabbhet i tidsrummet var väsentligt i planen.

3.2. Användande av modern teknik

Författaren Richard B. Andres beskriver general Franks argumenterade under planeringen av *Operation Iraqi Freedom* för att ny flygteknik skulle kunna göra operationen till en ny typ av krig. General Franks var övertygad om att moderna amerikanska flygstridskrafterna skulle

---

³⁴ Keegan, *The Iraq War*, s. 141-142

³⁵ Ibid, s. 59-60

kunna de kunna slå på djupet i Irak och förstöra ledningen av de irakiska förbanden. Detta skulle paralysera ledarskapet i landet och därav förstöra de irakiska militära styrkorna. Detta skulle enligt general Franks skapa ett mindre behov av amerikanska markstridsförband än i tidigare kampanjer och leda till en snabbare seger.³⁶

Andres fortsätter att beskriva hur precisionsvapen skulle möjliggöra att de kunde bomba och förstöra mer eller mindre precis det dem ville utan att åsamka befolkningen i landet skada. Först skulle de använda den nya tekniken till att anfälla institutionerna som höll kvar Saddam Hussein vid makten. Mukhabarat, Saddam Husseins *Special Security Organisation*, Al Amn al-Khas och Saddam Husseins *Special Republican Guard* med fokus på de ledande individerna i organisationerna. Eventuellt skulle dessa vapen kunna skapa ett sådant hot att det börjades starta kupper mot Saddam Husseins styre inom den irakiska militären alternativt skulle det förstöra hans närmaste ledare.³⁷ För att hitta de irakiska trupperna skulle luftburna sensorer och även sensorer i rymden målange var de irakiska förbanden befann sig. Efter målangivelse skulle målen beskjas med precisionsvapen.³⁸

Men ur ett teknikperspektiv var det inte bara de amerikanska flygstridskrafternas moderna teknik som skulle påverka planen. Planen var som tidigare nämnt att invasionen skulle inledas med en större amerikansk flygkampanj. Det som däremot inte nämnts tidigare som har en klar koppling till användningen av modern teknik är de cyberattacker som var planerade att nyttjas innan invasionen av Irak.

Andres beskriver hur de redan tidigt i planeringen av operationen planerade cyberattacker mot Iraks politiska elit, dessa cyberattacker skulle påbörjas redan år 2002. Syftet med cyberattackerna var att USA skulle skapa kupper genom att sprida desinformation genom militära ledningens datorer, faxar och telefoner. USA skulle kunna röja hemligheter, ge order till trupper att desertera och på andra sätt agera på sätt som störde Saddam Husseins politiska och militära ledning. Cyberattackerna skulle till slut tvinga Saddam Hussein att kommunicera med andra metoder vilket skulle leda till svårigheter för ledningen av förbanden.³⁹

Analys

Att de moderna amerikanska flygstridskrafternas förmåga att röra sig dolt och kunna leverera verkan med hög precision i kombination med att satelliter målangav irakiska vitala mål och förband skulle nyttjas i största möjliga utsträckning påvisar att tanken om användning av modern teknik fanns i planen.

Cyberattackerna som planerades kunna hacka sig in i kommunikationssystem och störa ledningen av trupper var ett mål. Ett ytterligare önskvärt utfall var att skapa kupper genom att sprida felaktiga meddelanden för att Saddam Hussein skulle förlora sin makt utan att onödigt våld krävdes. Även dessa cyberattacker är ett tydligt tecken på att tanken om att använda modern återfinns i återgivningarna av planeringarna.

---

³⁶ Mahnken (red.) och Keaney (red.), *War in Iraq Planning and execution*, s. 69

³⁷ Ibid, s. 72

³⁸ Ibid, s. 78

³⁹ Ibid, s. 74

3.3. Dominans i det fysiska planet

Isaiah Wilson beskriver att storleken på vilken styrka som skulle krävas skulle vara avgörande för vilken plan som skulle nyttjas. När man ställde de tre planerna som beskrevs i tidigare del av kapitlet var hybridvarianten av de två ursprungliga planerna den som ansågs vara mest personal- och materieleffektiva. Enligt författaren så är det alltid svårt att veta hur stor militär styrka man måste ha för operationen när man planerar. Planen var till slut att det enbart fick vara så precis stor styrka som krävdes för att störta regimen i Irak och det inte skulle planeras för mer än så.⁴⁰

Richard B. Andres återger att det pågick diskussioner under planeringen om man kunde använda sig av modellen man använt för invasionen av Afghanistan. Tanken var att sätta in specialförband för att klara av invasionen istället för att använda reguljära förband. Detta för att hålla ner personalantalet.⁴¹ Dock blev det inte Afghanistanmodellen. Experter hävdade under 90-talet att det skulle behövas cirka 500,000 mycket skickliga och välutrustade man för att kunna bekämpa de irakiska styrkorna. Slutligen gav *National Security Council* godkänt för 250,000 man för operationen. *National Security Councils* beslut om att hålla ner antalet markförband gjorde arméplanerarna upprörda.⁴² Följden av att inte kunna använda sig av 500,000 man som experterna hävdade var nödvändigt gjorde att det togs fram en plan för en större amerikansk luftkampanj för att uppnå dominans i det fysiska planet. Dock förändrades planen då datumet för invasionen sköts framåt. Den planerade luftkampanjen blev mindre och de planerade marktrupperna steg till 350,000. Tiden som luftkampanjen var tänkt att ske innan insättandet av marktrupp sjönk med tiden och veckor av flyganfall blev dagar.⁴³

Irak hade en stor militär styrka med mer än 400,000 konventionella och paramilitära trupper för att kunna strida. Det fanns allt från soldater, artilleri, luftvärn och även flygstridskrafter i Irak.⁴⁴ Planen var att USAs stora moderna flygstridskrafter skulle trycka tillbaka de irakiska styrkorna till en början. Planen blev att flygstridskrafterna skulle lura Saddam Hussein till att tro att det enbart var luftanfall som var hotet. Detta skulle göra att planen för de irakiska förbanden skulle ändras och de blev lättare mål. De amerikanska flygstridskrafterna skulle förstöra den irakiska ledningen och även slå ut stora delar av de irakiska förbanden. Förbanden skulle splittras och vara mindre stridbara då dem fick lämna sina fordon för att ha mindre signatur för de amerikanska sensorerna. Därefter skulle de planerade 350,000 personerna ur de amerikanska markstridskrafterna påbörja sin delaktighet i invasionen. Syftet var att de irakiska förbanden då var så störda och nedkämpade att de skulle vara lättare för de amerikanska markstridskrafterna att möta dessa.⁴⁵

---

⁴⁰ Mahnken (red.) och Keaney (red.), *War in Iraq Planning and execution*, s. 17

⁴¹ Ibid, s. 53

⁴² Ibid, s. 55-56

⁴³ Ibid, s. 72-73

⁴⁴ Cordesman, *The Iraq War: strategy, tactics and military lessons*, s. 15

⁴⁵ Mahnken (red.) och Keaney (red.), *War in Iraq Planning and execution*, s. 81

Analys

Syftet med att uppnå en dominans i det fysiska planet är att sätta motståndaren förband ur stridbart skick. Även om de amerikanska förbanden enligt planen skulle vara numerärt underlägsna de irakiska skulle den fysiska dominansen uppnås. Detta genom att de amerikanska flygstridskrafterna slog mot irakiska mål på djupet och relativt simultant skulle de amerikanska markstridskrafterna starta sin del av invasionen. Då skulle de irakiska förbanden sättas ur stridbart skick. Alltså finns tecken på att tankar om dominans i det fysiska planet var en del av planeringen av operationen.

3.4. Dominans i det psykologiska planet

Författaren Andres beskriver att tanken med att använda sig av de amerikanska flygstridskrafterna till stor del var för att starta desertering inom de irakiska trupperna. General Franks med personal kom fram till en plan där dem skulle kombinera propagandaspridning och meddelanden med användning av precisionsvapen mot trupperna. Tanken var att denna kombination skulle leda till att irakiska soldater skulle lämna sina trupper på grund av de skulle uppleva fruktan.⁴⁶ Den första delen i planen som togs fram var då en av de största psykologiska operationerna USA genomfört. De skulle enligt Andres beskrivning flygbomba irakiska trupper med tiomiljontals broschyrer och solcellssdrivna kortvågsradioapparater. Samtidigt skulle meddelanden med propaganda och uppmaningar till trupperna och befolkningen sändas ut på radio och TV för att underminera regimen.⁴⁷ Det andra var att utnyttja det irakiska försvarets låga luftvärnskapacitet. Precisionsbombningarna som skulle pågå under ockupationen av Irak skulle chocka och skrämna trupperna. Detta skulle leda till att deras vilja att strida skulle upphöra och eventuellt leda till desertering.⁴⁸

Författaren betonar dock att detta inte skulle fungera då Irak hade en Stalinistisk ledningsstruktur med mycket säkerhetspoliser. Dessa skulle straffa desertörer för att skapa disciplin inom förbanden. Även de inom förbanden som eventuellt yttrade negativa åsikter skulle straffas för att detta inte skulle upprepas.⁴⁹

Analys

Psykologisk dominans innebär att motståndarens vilja att göra motstånd skall påverkas eller att motståndaren övertygas att acceptera den egna sidans mål och krav med konflikten.

Det var en tydlig del av planeringen att USA skulle uppnå en dominans i det psykologiska planet. Planera att sprida radioapparater och broschyrer samt att sända propaganda är helt klart ett bevis på detta. Ännu ett tecken är de bombningar som skedde

---

⁴⁶ Mahnken (red.) och Keaney (red.), *War in Iraq Planning and execution*, s. 78

⁴⁷ Ibid, s.78

⁴⁸ Ibid, s.78

⁴⁹ Ibid, s.79

samtidigt för att påverka de irakiska förbandens vilja att strida. Planen var alltså inte enbart att nöta ut Saddam Husseins trupper fysiskt utan att hellre påverka dem psykiskt så att de självmant gav upp innan för många liv gick till spillo.

3.5. Chock och fruktan

Keegan frågade en gång general Franks under efterspelet av kriget om det var meningen att skapa *shock and awe* under operationen med tanke på att luftoperationerna var nästan exklusivt mot militära mål i öppningsfasen av operationen. Målen var oftast administrativa byggnader som tillhörde den irakiska regeringen och det irakiska högkvarteret. Dock förnekade general Franks att de hade försökt uppnå *shock and awe*.⁵⁰ Men för att göra en jämförelse med teorin görs ändå en analys av planeringen ur detta perspektiv. Denna del kan upplevas som en repetition av tidigare delar av kapitlet men det är naturligt då chock och fruktan innebär att de tidigare metoderna används simultant och under hela operationen.

Planen för operationen var att den skulle inledas med cyberattacker tidigt. Dessa attacker skulle innehålla dessinformation och propaganda för att skapa förvirring och helst skapa upplopp mot regimen i landet. När väl genomförandet av operationen skulle påbörjas var det tänkt att den skulle börja med en amerikansk luftkampanj som skulle slå mot Saddam Husseins förband men framförallt ledningen av dessa. De amerikanska flygstridskrafterna skulle slå mot ledningscentraler av olika slag för att störa Saddam Husseins förmåga att leda sina förband vilket helst också skulle leda till upplopp mot regimen. Spridningen av propaganda tillsammans med precisionsbombningar av de irakiska förbanden skulle skapa rädsla och förlorad vilja att strida hos dessa. Den amerikanska planen för insättandet av markstridskrafter var att de skulle påbörja sin del av invasionen strax efter att de flygstridskrafterna skapad chock och fruktan. Även det faktum att tillfället då invasionen startades med amerikanska flygstridskrafter och robotattacker var under en natt USA annonserat till media att ingen invasion skulle ske det datumet skapar chock.

Analys

Det må vara så att det inte var med avsikt av general Franks att operationen skulle få en ganska tydlig karaktär av *shock and awe*. Alternativt var *shock and awe* ett känsligt område för general Franks. I återgivningarna av planeringen av operationen finner man många tecken på att chock och fruktan ville uppnås. Dels då starten av invasionen skedde under en tidpunkt då det var annonserat att den inte skulle göra det. Detta skapar en chockeffekt hos både de irakiska förbanden samt den irakiska befolkningen. Enligt återgivningarna av planen var de militära målen att slå mot framförallt ledningen av de irakiska förbanden för att skapa effekten av chock och fruktan. Lyckades de amerikanska förbanden slå ut ledningen eller skapa rädsla hos dessa så att de gav upp alternativt startade uppror mot Saddam Husseins regim var detta enligt plan. De amerikanska styrkornas planerade stora psykologiska

---

⁵⁰ Keegan, *The Iraq War*, s. 143

operationer genom cyberattacker, propagandaspridning och desinformations-spridning inom både befolkningen och de irakiska förbanden är också tecken på att tankarna om chock och fruktan går att finna i återgivningarna av planering.

3.6. Resultat och slutsatser

Ur de återgivningar av planeringen av *Operation Iraqi Freedom* som undersöks i kapitlet kan författaren finna resultat som författaren kan dra slutsatser från.

Planeringen av operationen pågick under en lång tid, egentligen från 1995 men på fullt allvar påbörjades den av CENTCOM först 2001. Planen OPLAN 1003V som operationsplanen slutligen skulle heta var en plan där författaren kan finna spår av att tankarna om *Rapid Dominance* genom *shock and awe* i. Enligt planen var det av stor vikt att nyttja modern teknik. Planen var att redan ett år innan operationen inleda med cyberattacker mot den politiska och militära ledningen i Irak. Dessa cyberattacker gjordes i syfte för att sprida desinformation som skulle skapa förvirring. De skulle även möjliggöra röjande av hemliga uppgifter som var av värde för båda sidor av konflikten. Då förvirringen blev stor skulle de irakiska förbanden börja tvivla på den militära ledningen och därav skulle de desertera men ännu hellre starta kupper mot regimen.

OPLAN 1003V var enbart planerad att gälla från 24 februari 2003 till den 1 juni samma år. Då skulle den irakiska regimen vara störtad och återuppbyggnaden av landet skulle enligt planen vara färdig. Ett fel som återgivningarna belyser är att det inte fanns någon omfallsplan, det vill säga om planen inte skulle hålla fanns det ingen plan att följa.

Enligt general Franks som var en av huvudpersonerna i planeringen av operationen så ville generalen enligt återgivningarna av planeringen skapa en ny sorts krig där de moderna amerikanska flygstridskrafterna skulle stå i fokus för operationen. Detta gjorde givetvis arméplanerna upprörda. US Air Force tanke var att det skulle göras en kopia på *Operation Desert Storm*. Deras tanke var en inledande lång flygkampanj som skulle möjliggöra en enklare invasion för markstridskrafterna då vägen till Bagdad skulle vara i princip rensad. Detta var inte general Franks tanke. Franks tanke var en några veckor lång flygkampanj utförd av moderna flygstridskrafter med moderna vapensystem. Flygkampanjen skulle vara mot den militära ledningen i Irak för att skapa hinder för ledning av de irakiska förbanden. Detta då man likt syftet med cyberattackerna ville skapa förvirring och hade målet att de irakiska förbanden skulle desertera. Därefter skulle få amerikanska markförband invadera Irak och möta de irakiska förbanden som inte deserterat.

Men ju närmre de kom datumet för genomförandet av operationen förändrades planen. Flygkampanjen blev kortare och markförbanden blev fler. Planen fick ett fokus som mer var ett snabbt mer simultan invasion av de amerikanska flygstridskrafterna och markstridskrafterna. General Franks plan hade då ett stort fokus på psykologisk krigföring. De amerikanska flygstridskrafterna skulle sprida radioapparater och broschyrer med propaganda och nästan simultant beskjuta de irakiska trupperna med precisionsvapen för att skapa chock och fruktan.

Planeringen var enligt återgivningarna dynamisk då planerarna ändrade datum för invasionen inom bara ett par timmar efter att dem fått information om att Saddam Hussein och hans son sett på en plats i Irak. För datumet 19 mars 2003 hade USA gett information till media att invasionen inte skulle börja det dygnet. Även denna oannonserade start på invasionen skapar chock.

General Franks fick av Keegan frågan om syftet med planen var att uppnå *shock and awe* men generalen förnekade detta. Trots att general Franks förnekade i intervjun att målet var att uppnå chock och fruktan under operationen går det att finna att tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* kan spåras i återgivningarna som studerats. Planen var att genom användning av modern teknik skapa en dominans i både det fysiska och det psykiska planet. Snabbheten i den amerikanska planen utifrån den simultana invasionen med flygstridskrafter och marstridskrafter och förmågan till dynamisk planering och den korta tid planeringen av operationen påvisar också att tankarna från *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* går att spåras i återgivningarna. Slutligen att planen var att de amerikanska flygstridskrafterna skulle slå mot den militära ledningen med precisions vapen för att skapa förvirring och fruktan hos förbanden går att knyta an till tankarna om hur *Shock and Awe* kan uppnås.

4. Analys, resultatdiskussion samt svar på frågeställningar

4.1. Analys

Arbetet inleddes med frågeställningen som löd: Kan tankarna om *Rapid dominance* genom *Shock and Awe* spåras i återgivningar av planeringen av *Operation Iraqi Freedom*. Frågan ställdes inte enbart för att ge svar på huruvida tankarna kunde spåras i återgivningarna. Författaren vill också med undersökningen belysa konceptet för att kunna möjliggöra en diskussion om tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* och planering. För att kunna föra denna diskussion har författaren gjort en analys i fyra delar.

Skillnaden ide och verklighet - plan till genomförande

Som undersökningens resultat visar pågick planeringen av *Operation Iraqi Freedom* egentligen från 1995 men den egentliga operationsplaneringen påbörjades först 2001. Idéerna om hur planen för genomförandet skulle vara förändradas ständigt under processen som sträckte sig fram till mars 2003. Den första planen var att ett stort simultant anfall skulle ske mot Irak. Den andra planen var att en mindre styrka skulle göra första anfallet för att sedan förstärkas vid behov. Den tredje planen var hybriden av dessa två. Även general Franks idéer om hur operationen skulle genomföras ändrades under planeringsprocessen. Först var Franks tanke att det skulle genomföras en massiv amerikans luftkampanj för att minska behovet av amerikanska markstridsförband. Men även detta ändrades under processen och den

amerikanska luftkampanjen blev mindre och markstridsförbanden planerades för att vara fler än Franks ursprungliga operationsplan. Inte ens datumet för invasionen gick att planera. Då informationen om var Saddam Hussein skulle befinna sig ansågs riktigt ändrades planen till att man skulle göra första anfallet i operationen tidigare än vad som var planerat.

Detta är inte olikt det Ullman och Wade beskriver som dynamisk planering av operationer.⁵¹ När en operation planeras kan inte planen vara statisk. Planer måste spelas på och utvärderas innan de slås fast, därav krävs ett antal olika planer för genomförandet. Det som framförallt gör att idén och verkligheten skiljer sig är det som händer under tiden som planeringen sker. Motståndaren är inte statisk vilket gör att det är svårt att skapa en plan som garanterat skulle fungera. Även när det planeras att nyttja vissa metoder som exempelvis psykologisk krigföring, är det inte säkert att denna ger den önskade effekten. Målvalen kanske inte är korrekta enligt den ursprungliga planen vilket även detta kommer kräva förändringar i den ursprungliga planen. Hade informationen om var Saddam Hussein skulle befunnit sig den 19 mars 2003 varit sann hade kriget i Irak eventuellt kunnat få en helt annan karaktär.

Realism i planen

Planen som togs fram för *Operation Iraqi Freedom* var som det beskrivs i tidigare del av analysen inte statisk utan var ständigt under förändring på grund av olika omständigheter. Det som dock inte ändrades under planeringen var hur lång operationen skulle vara. Operationen skulle vara slut den 1 juni 2003 och då skulle ny irakisk regim styra landet och landet skulle vara på fötterna igen. Författarna av de återgivningarna av planering som undersökts i uppsatsen visar ofta på att det fanns områden där planeringen brast. Tiden för operationen var en av dessa enligt en av författarna. Planen skulle eventuellt kunnat fungera men trots det bör det alltid finnas en omfallsplan, det vill säga en plan som går att använda om operationen exempelvis blir längre än väntat. Att tro att störtandet av den irakiska regimen och att återuppbyggnaden av Irak skulle gå att genomföra under en så kort tid var enligt författarna för optimistiskt. En annan av författarna påstår att den psykologiska krigföringen inte skulle fungera på önskat sätt, bland annat på grund av den stalinistiska struktur som Saddam Hussein använde där desertörer skulle straffas och spridning av negativ information också skulle straffas. Alltså var planen för operationen inte helt realistisk utifrån de återgivningarna av planeringen som undersökts i uppsatsen.

Inom parentes kan också tilläggas att med facit i hand var inte planen för operationen realistisk. Den Saddam Hussein ledda regimen störtade inom den planerade tiden. Dock var inte landet på fötterna på så kort tid som var planerat. Efter störtandet av den irakiska regimen fortsatte striderna i Irak i fler år framöver. Detta gjorde att amerikanska styrkorna kunde lämna Irak först år 2010, vilket innebär att operationen pågick sju år längre än planerat.

---

⁵¹ Ullman och Wade, *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*, s 74

Realism och generaliserbarhet i Rapid Dominance

Då författaren finner att tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* kan spåras i de under de undersökta återgivningarna av planeringen av *Operation Iraqi Freedom* är det intressant att föra en diskussion om realismen och generaliserbarheten i konceptet *Rapid Dominance*.

Konceptet bygger som tidigare förklarat att man skall dels agera med snabbhet under operationen samt med modern teknik uppnå dominans i ett fysiskt plan samt ett psykiskt plan. Att agera med snabbhet under en operation är realistiskt framförallt under planeringsstadiet. Ett exempel då militära styrkor agerat med snabbhet är *Operation Enduring Freedom* i Afghanistan. Händelseförloppet är att den 11 september 2001 skedde terrordåden mot World Trade Center i USA, den 20 september slogs det fast att al-Qaida ledaren Usama bin Laden stod bakom terrordåden och den 7 oktober påbörjades genomförandet av operationen. Detta fall visar att det är möjligt att göra en snabb planering för att snabbt kunna anfälla sin motståndare. Dock visar det inte att snabb planering leder till ett snabbt slut på konflikten då operationen i Afghanistan i skrivande stund fortfarande pågår.

Att uppnå en fysisk dominans är inte orimligt då den fysiska dominansen som tidigare nämnt uppnås när de egna förbanden med väpnat våld nedkämpar, avväpnar, stör eller neutraliserar motståndarens förband. Bättre teknik än motståndaren och simultant nyttjande av de egna förbanden kan leda till att dominansen uppnås. Den psykiska dominansen är däremot inte lika självklar att den går att uppnå. Tanken om att sprida information och att använda våld mot motståndaren för att få dennes vilja att strida att upphöra är svårt att bedöma hur realistisk denna målsättning är. Haiti lyckades under 1800-talet med att uppnå en dominans i det psykiska planet då de gjorde sig fria från fransmännen genom att göra en militärparad som gjorde att Haitis militära styrkor såg större ut än vad de egentligen var.

Generaliserbarheten i konceptet *Rapid Dominance* går att ifrågasätta. Ullman och Wades ambitionsnivå med konceptet är hög. Deras koncept skall göra att de egna militära styrkorna når sina uppsatta mål tidigare än vad äldre koncept medger. Det går som tidigare nämnt att finna spår av tankarna om *Rapid Dominance* i de undersökta återgivningarna av planeringen av operationen. Dock fortsatte ändå operationen betydligt mycket längre än vad som var planerat.

General Franks syn på Shock and Awe

General Franks förnekar i Keegans intervju att det var meningen att *Shock and Awe* skulle uppnås. Resultatet av undersökningen är trots detta att tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* går att spåra i återgivningarna av planeringen av operationen. Författaren av uppsatsen upplever att detta är ett laddat begrepp som generalen inte vill ha någon anknytning till. Därav upplever författaren ett behov av en analys om varför det kan vara så.

Ullman och Wades teori om att uppnå *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* är egentligen varken helt nytt eller helt unikt. Författarna till teorin hävdar att *Shock and Awe* går att likna vid ett antal historiska varianter av begreppet.

Overwhelming force är det koncept som format den amerikanska militären vid tiden för publiceringen av *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*. Tanken med konceptet *overwhelming force* var att nyttja en massiv styrka så snabbt som möjligt för att mot en motståndare för att göra denne inkapabel att strida. Detta ställer krav på att de amerikanska militära styrkorna är överlägsna sin motståndare numerärt och tekniskt. Skillnaden mot *Shock and Awe* är snabbheten då *overwhelming force* kräver stora logistikresurser. Ett andra exempel på liknande koncept kallar författarna *Hiroshima and Nagasaki*. Tanken med konceptet är att det skall levereras en snabb massförstörelse av motståndaren men även direkt mot befolkningen för att viljan att strida skall upphöra omedelbart. Skillnaden mot *Shock and Awe* är att alla i konfliktområdet drabbas av anfallet och inte bara de militära mål man vill bekämpa i konflikten. Ett tredje exempel är *massive bombardment* vilket innebär att man massivt bombar militära mål. Till skillnad från *shock and awe* då man skall använda precisionsvapen för att slå mot specifika militära mål för att påverka motståndarens vilja att strida snabbt, fungerar *massive bombardment* mer som utnötning av motståndaren. En fjärde jämförelse är det tyska *blitzkrieg*. Konceptet var att anfalla med extrem precision för att anfalla så styrkeekonomiskt som möjligt. Författarnas femte exempel är *Sun Tzu*. *Sun Tzu* som koncept innebär att de militära styrkorna skall slå med precision mot valda mål inom militären och samhället för att uppnå *shock and awe*. Likt *Hiroshima and Nagasaki* skall samhället påverkas av anfällen för att viljan till strider skall upphöra. Skillnaden är precisionen när man slår mot mål. Deras sjätte exempel är det författarna kallar *Haiti*. *Haiti* som koncept går ut på att desinformation skall spridas för motståndaren skall tro att de egna styrkorna är överlägsna även om de inte är det. Detta för att undvika att använda väpnat våld i konflikten. Det sjunde och sista exemplet är *the Royal Canadian Mounted Police*. Konceptet går ut på att personer inte skall nyttjas i krigföring utan stealthflygplan och kryssningsrobotar skall slå mot militära, civila, industriella, infrastrukturella och samhällseliga mål för att uppnå *Shock and Awe*.⁵²

Dessa exempel visar att författarnas koncept inte är unikt eller nytt ur ett historiskt perspektiv. Författarna har valt ut bitar av koncept som använts genom historien och därefter skapat ett eget koncept för att få motståndarens vilja till att strida att upphöra. Men varför förnekade då general Franks att *Shock and Awe* var planerat att uppnås? Idag är det känsligt att slå mot mål i syfte påverka motståndarens vilja att strida i interventioner likt den i Irak 2003. När dagens interventioner genomförs skall de genomföras för att lösas med så få skadade som möjligt vilket *Shock and Awe* inte medger då man slår hårt mot den militära ledningen och även förband för att uppnå en nivå av chock och fruktan.

---

⁵² Ullman och Wade, *Shock and Awe Achieving Rapid Dominance*, s. 20-33

4.2. Resultatdiskussion

Utifrån den undersökning som har gjorts kan författaren finna spår av att tankarna av *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* i de återgivningar av planeringen som har studerats. Ullman och Wades teori är enbart prövad mot återgivningar av planeringen vilket gör det svårt att dra några generella slutsatser om teorin.

Dock finns det resultat att diskutera utifrån den analys som gjorts av undersökningen. Författaren kan finna vissa komplexa områden gällande planering av operationer på strategisk nivå. Planeringen som återges i undersökningen visar hur planen för operationen ständigt var under förändring från det att den påbörjades 2001 och fram till dagen då invasionen av Irak startade. Det är naturligtvis önskvärt att kunna fastslå en plan och sedan enbart följa denna. Men detta är enligt Ullman och Wade inte optimalt. Vid planering krävs dynamik för att snabba ändringar av planen skall kunna göras. Detta går att belysa genom att idé och verklighet oftast skiljer sig åt vilket planerare bör ta hänsyn till. Dynamisk planering som möjliggör snabba ändringar av planen kan eventuellt förändra utfallet av operationen. Den dynamiska planering som USA utövade när de valde att påbörja invasionen tidigare än planerat är ett typexempel på hur Ullman och Wade anser att planerarna skall göra när de får information som är väsentlig för utfallet av planen.

Realismen i planen går att diskutera. Metoderna som åtminstone liknar *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* skulle enligt undersökningen troligtvis inte fungera utifrån de metoder Saddam Hussein använde för att disciplinera sina förband skulle kunna hindra vinster genom psykologisk krigföring. Den del av planen som knappt behöver diskuteras är den korta tid operationen var planerad att ta. Det var en stor felplanering att tro att Irak skulle vara på fötterna så tidigt som den 1 juni 2003 enligt undersökningen. Avsaknaden av en omfallsplan om det tog längre tid att störta den irakiska regimen eller som det blev i verkligheten, att irreguljära strider började när regimen föll fanns det ingen plan för. Utfallet av detta hade kunnat bli precis hur som helst.

Då *Rapid Dominance* som koncept bör delas upp i två delar av dominans bör dessa diskuteras var för sig. Snabbhet när man planerar och genomför operationer är realistisk. Det som krävs vid planeringen är den tidigare nämnda dynamiska planeringen. Det här ställer krav på att de militära styrkorna är dynamiska och kan hantera dessa snabba förändringar i planen men det går att uppnå. Att göra snabba anfall är också möjligt om man lägger fokus på tempo när man genomför operationen. Realismen i dominansen i de två planen som beskrivits tidigare är däremot mer diskuterbara. Den fysiska dominansen går att uppnå om de militära styrkorna använder väpnat våld med mer effekt än deras motståndare. Den psykologiska dominansen är däremot mer tveksam om den går att uppnå. Saddam Hussein nyttjade terrormetoder för att hans förband inte skulle påverkas av de planerade amerikanska psykologiska operationerna. Det går att göra förhållanden för motståndaren besvärliga genom att skapa en konstant fruktan hos dessa vilket skulle kunna leda till minskad vilja att strida.

En annan synvinkel att diskutera angående realismen av *Rapid Dominance* som koncept är dess generaliserbarhet. Konceptet är framtaget specifikt för att ta de amerikanska militära styrkorna till en ny nivå. USAs militär är den starkaste militära styrkan i världen och få nationers försvar kan ens komma i närheten av dess kapacitet. Det är eftersträvansvärt att uppnå *Rapid Dominance* men i Irakkriget gav inte nyttjandet av konceptet den väntade

effekten. Kriget fick inte ett snabbt slut och det var väntat att det skulle bli svårt att nå en dominans inom det psykologiska planet. Konceptet bör undersökas ytterligare för att undersöka dess egentliga generaliserbarhet och eventuellt krävs modifieringar av konceptet då det är svårt att uppnå.

Shock and Awe som metod är som analysen visar ingen helt ny eller helt unik metod att använda vid krigsföring men ändå ett laddat begrepp. Konceptet är ett hopkok av flera gamla metoder för att få motståndarens vilja att strida att minska. Många av de metoderna innebär att även lokalbefolkningen i landet skall lida av kriget vilket inte tanken med *Shock and Awe* är. Dock är det känsligt att nyttja våld i strategiska syften i interventioner. I dagens konflikter brukar *rules of engagement* (ROE) vara styrande för när och hur väpnat våld får nyttjas. ROE brukar oftast styra att bekämpning framförallt skall ske i självförsvar då det är det mest humana. Att slå mot den militära ledningen i strategiska syften går inte i samma linje. Att slå mot förband för att skapa chock och fruktan för att viljan att strida hos dessa skall minska går inte heller i dagens linje för hur militära interventioner bör genomföras.

Likt *Rapid Dominance* bör generaliserbarheten av *Shock and Awe* diskuteras. Att uppnå *Shock and Awe* kräver enligt undersökningen modern materiel. Många flygplan och många precisionsbomber. Samtidigt skall information spridas för att skapa förvirring. Kombinationen av förvirring och att rädsla för att bli bekämpad skapar *Shock and Awe*. Detta kräver stora resurser för de som skall uppnå *Shock and Awe*. Likt i stycket om *Rapid Dominance* är det troligtvis bara de amerikanska styrkorna som har kapacitet till att kunna uppnå *Shock and Awe*.

Den slutliga frågan om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* är en tillräckligt tillförlitlig teori för att kunna användas som doktrin? Svaret är mest troligt nej då det är svårt att veta när man uppnår *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe*. Ett alternativ är att delar av teorin skulle kunna användas i den redan befintliga doktrinen för att ge fler verktyg till de som planerar operationer.

Valet av metod och avgränsningar för uppsatsen möjliggjorde att syftet med uppsatsen gick att uppfylla. Att undersöka om det går att finna spår av Ullman och Wades teori i de undersökta återgivningarna av planeringen av operationen. Undersökningen genomfördes genom en fallstudie av återgivningarna och dessa jämfördes med uppsatsens teori vilket också sköt mot syftet för uppsatsen. Användningen av en kvalitativ metod har möjliggjort fördjupad kunskap och förståelse av det material som används i uppsatsen.

4.3. Svar på frågeställning

Frågeställningen som ställdes tidigare i uppsatsen löd följande:

Kan tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* spåras i återgivningarna av planeringen av *Operation Iraqi Freedom*.

Svaret på frågan är ja, det går att spåra tankarna om *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* i de återgivningarna som har studerats. Det finns tydliga spår av att USA ville uppnå dominans i det Ullman och Wade benämner som det fysiska och psykiska planet. Operationen började den 19 mars 2003 trots att det annonserats att den inte skulle göra det, detta skapade chock och fruktan hos motståndaren. Därefter var planen att hela operationen skulle innehålla spridning av information och användning som förvirrade och skapade fruktan hos motståndaren för att deras vilja att strida skulle minska. Detta påvisar att tankarna om hur *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* kan spåras i de återgivningarna av planeringen som har undersökts.

4.4. Förslag till fortsatt forskning

Ett förslag till fortsatt forskning är att fortsätta diskussionen om generaliserbarheten av *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe*. Den bör prövas mot fler konflikter för att en bättre förståelse för konceptets fördelar och dess brister. Planeringen och genomförandet av *Operation Enduring Freedom* skulle vara intressant då operationen planerades under mycket kortare tidsförhållanden än *Operation Iraqi Freedom*.

Ett annat förslag till fortsatt forskning är att pröva *Rapid Dominance* genom *Shock and Awe* i andra konflikter. Det skulle vara intressant med forskning om hur konceptet kan användas mot en irreguljär motståndare. Konceptet var tänkt att nyttjas av den amerikanska militären och då de flesta militära operationer idag är *counter-insurgency operations* är det intressant att undersöka hur konceptet skulle nyttjas. Ullman och Wade betonar själva i sitt paper att inte alla metoder för att uppnå *Shock and Awe* går att applicera i en irreguljär konflikt, dock framgår detta inte med någon precision.

Ett tredje förslag till fortsatt forskning är att undersöka om mindre militära styrkor likt Försvarmakten skulle kunna nyttja författarnas teori. Detta då teorin beskriver att numerärt underlägsna militära styrkor kan slå en numerärt överlägsen motståndare genom att använda sig av författarnas koncept.

Källförteckning

Litteratur

Cordesman, Anthony H. *The Iraq War: strategy, tactics and military lessons*. Westport: Praeger Publishers, 2003.

Keegan, John. *The Iraq War*. London: Hutchinson, 2004

Mahnken, Thomas G. (Red.) & Keaney, Thomas A. (Red.). *War in Iraq Planning and execution*. Oxon: Routeledge, 2007

Ullman, Harlan K. & Wade, James P. *Shock and Awe*. Washington D.C.: National Defence University, 1996

Denscombe, Martyn. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*

Internetkällor

<http://www.fas.org/sgp/crs/mideast/RL34387.pdf> (Hämtad 2013-05-23)

<http://www.strategicstudiesinstitute.army.mil/pdffiles/pub970.pdf> (Hämtad 2013-05-23)